

OBČASNÍK

JAMU

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2004

2004/I

u
v
n
i
t
ř
č
í
s
l
a
:

Koleje – dotace či stipendium

DIFA v Lodži

Jaké bylo Setkání/Encounter?

Cena Evalda Schorma
studentce JAMU

Janáček doma i za hranicemi

Úsměvy Sira Mackerrase, Dr.h.c.

Vzpomínka na R. Firkušného

Moskevský pedagog v Martě
(rozhovor s V. Poglazovem)

Mezinárodní setkání doktorandů

Marimba na JAMU

Co je Erasmus Mundus?

Letošní mezinárodní festival divadelních škol Setkání/Encounter byl již čtrnáctou realizací této dnes již evropsky prestižní události. Když se nad tímto úctyhodným faktem krátce zamyslíme, kritická nenechavost v nás vyvolává hned několik otázek.

Je-li takový festival uskutečněn již po čtrnácté, může přinést ještě něco nového? Nepodléhá jeho organizace již zaběhnutým stereotypům? Nebyl pouze jakousi přípravou na příští „půlkulatý“ patnáctý ročník?

Jistě bychom těch otázek našli ještě víc, ale pokusme se odpovědět alespoň v náznaku na tyto tři a podat tak (jako vedlejší produkt) stručnou zprávu o podobě letošního ročníku.

Každá festivalová akce je realizována v jistém časovém rozmezí a na určitém místě či místech. I letošní ročník jako již delší řada předchozích byl pětidenní – odehrál se od úterka 30. března do soboty 3. dubna – a stejně tak bylo dodrženo zasazení do těsné blízkosti velikonočního týdne. Novým však bylo intenzivnější časové naplnění programu. Čtrnáct škol z jedenácti zemí sehrálo v pěti dnech v hlavním programu dvacet osm představení (a vedle toho probíhal tzv. Off program a dokonce koncert z Janáčkových komorních skladeb v podání Hudební fakulty). Toto nahuštění umožnilo festivalu více a v tomto smyslu i nově se otevřít brněnské veřejnosti (a to přináší nový význam, neboť divadlo je věcí veřejnou). Festival se také jako vždy odehrál v Brně (to je logické) a také již v „tradičních“ divadelních prostorách: ve školním divadle Marta, ve Velkém i Sklepním sále Divadla Husa na provázku – Centra experimentálního divadla, v Divadle Bolka Polívky, ale nově byla rozšířena jeho zcela unikátní prostorová nabídka o nový variabilní sál HaDivadla–CED v Alfa pasáži a o nově do zajímavého komorního tvaru adaptované Divadlo Polárka. (Navíc pro závěrečný večer si studentský organizační tým „objevil“ také rekonstruované multifunkční Semilaso).

Pokračování na straně 5

— Studenti 4. ročníku činoherního herectví se loučí s Martou. Podle tradičního zvyku předávají klíč od Marty třetákům. Začíná to vesele, ale za chvíli budou brečet všichni. Marta je Marta: nejlepší angažmá na světě.

Na vysokých školách v České republice studuje přibližně čtvrt milionu studentů, z toho cca 217 tisíc v prezenční formě studia. Stát v současné době nepřímo podporuje ubytování asi 72 tisíc studentů cestou dotace vázané na počet lůžek v jednotlivých kolejích. Znamená to tedy, že téměř dvě třetiny studentů řeší otázku ubytování bez jakékoli podpory státu. Nelze se proto divit, že studenti dlouhodobě usilují o změnu nepřímé dotace ubytování v koleji na spravedlivější způsob státní podpory. Tím má být dle návrhu ministerstva, vycházejícího z požadavku Studentské komory Rady vysokých škol (podpořeného stanoviskem celé této části oficiální reprezentace vysokých škol) stipendium, které bude vyplácet každá škola, resp. fakulta z dotace, kterou obdrží od ministerstva podle počtu studentů, kteří k 31. 10. předchozího kalendářního roku splní stanovené podmínky. Z uvedeného je zřejmé, že reálné fungování této změny státní podpory bude závislé na stanovených kritériích pro udělení stipendia a na celkové částce, která bude v rozpočtu vysokého školství ministerstvem na tato stipendia vyčleněna.

Prakticky celý tento akademický rok pracovala komise složená ze zástupců studentů, ministerstva, Rady vysokých škol, kvestorů a ředitelů kolejí a menz, která měla vypracovat návrh obsahu a postupu uskutečnění reformy financování ubytování studentů. Jednání komise jistě nebylo jednoduché, nicméně jsme byli na sněmu Rady vysokých škol dne 20. 5. 2004 seznámeni se závěry její práce, které byly ministerstvem přijaty jako základ pro chystanou reformu s termínem realizace od 1. 1. 2005. Jsou v něm obsažena:

Kritéria pro udělení dotace na stipendia, která bude nutno promítnout do stipendijních řádů jednotlivých škol s tím, že bude dána možnost jednotlivých škol upravit kritéria do vlastních podmínek s garancí minimální výše stipendia studenta. Kritéria jsou následující:

1. Jde o studenta bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu v prezenční formě studia.
2. Studuje v prvním studijním programu, nebo ve studijním programu na něj navazujícím.
3. Nepřekročil standardní dobu studia kteréhokoli ze souběžně studovaných studijních programů.
4. Nemá trvalý pobyt v obci nebo okrese, v němž je umístěna fakulta veřejné vysoké školy, na které studuje.
5. Je státním občanem ČR, nebo osobou bez státní příslušnosti, která má na území ČR trvalý pobyt, nebo je státním příslušníkem členského státu EU nebo Islandu, Norska, Lichtenštejnska.

Celkově se takto bude z pozice ministerstva rozdělovat částka stejná jako byla dosud určena na dotaci na lůžka v koleji – tj. cca 650 mil. Kč s tím, že ministerstvo bude usilovat v rámci projednávání rozpočtu vysokého školství pro rok 2005 o její navýšení až o 20%.

Promítněme si tyto informace do reálného stavu na naší škole. Naše kolej má kapacitu 239 lůžek a v letošním roce představovala výše celoroční dotace ministerstva na tato lůžka částku 2.060 tis. Kč, tzn. že jedno lůžko je měsíčně dotováno částkou 957,- Kč. Výše uvedená kritéria pro udělení stipendia na ubytování by v současné době splnilo 293 studentů – znamená to tedy, že u nás na škole je nyní minimálně 54 studentů, kteří dosud plně nesou náklady na ubytování či denní dojíždění do školy ze svých prostředků a kterým by od 1. 1. 2005 začalo být vypláceno stipendium, jehož konkrétní výši dnes nelze odpovědně určit, měla by se však pohybovat kolem částky vzešlé ze vzorce 2.060 tis. Kč: 293 studentů, tj. cca 7 tis Kč na období 9 měsíců, tedy cca 700,- měsíčně. Stejnou částku by pochopitelně dostávali i ti studenti, jejichž ubytování na koleji je dosud dotováno nepřímo přes dotaci kolejního lůžka, tedy maximálně oněch 239 studentů nyní na koleji ubytovaných (je však zřejmé, že zdaleka ne všichni nyní ubytovaní studenti splní všechna stanovená kritéria – zejména kritérium prvního studijního programu – vždyť stačí např. jednosemestrální předchozí studium na jiné škole a je rázem kritérium nesplněno).

Na druhé straně by ovšem kolej musela promítnout úbytek dosud přidělované dotace do výše kolejního, které by se tak muselo zvýšit o částku minimálně oněch 957,- Kč. Podíváme-li se na to z pozice dosud ubytovaného studenta na koleji, který splní kritéria a dostane stipendium, bude nucen doplatit minimálně 257,- Kč měsíčně – je zde nutno připomenout oněch minimálně 54 studentů, kteří dosud náklady na ubytování nesou sami a kteří tak naopak měsíčně na tyto náklady získají příspěvek ve výši stipendia.

Zdůrazňuji, že všechny údaje o výši stipendia jakož i výši kolejního jsou uváděny podle dnes reálně existujících stavů. Bude-li reforma spuštěna od 1. ledna, budou konkrétní čísla závislá na skutečném počtu studentů na škole k 31. 10. 2004, kteří splní již definitivně závazná kritéria, a dále pak na částce, která bude ministerstvem na tyto účely skutečně v rámci rozdělení dotace vyčleněna. Svoji roli zde sehraje i 5% DPH, kterou musí být od nového akademického roku kolejné v každém případě zatíženo (od ledna 2005 dokonce 19%). Dnes nejsou rovněž ještě jasné podrobnosti reformy – např. stipendia se jistě nebudou vyplácet měsíčně, ale patrně čtvrtletně atd. Reformu zbývá ještě projednat v České konferenci rektorů a provést její oficiální vyhlášení – ledacos se tedy ještě může změnit. Osobně se však domnívám, že rovnice koleje = dotace nebo stipendia již byla vyřešena ve prospěch stipendií, lze pouze doufat, že i ve prospěch ubytování vysokoškolského studentstva.

(V Brně 27. května 2004)

Culture 2000

Z programu Evropské unie Culture 2000 získala Divadelní fakulta JAMU společně s Filmovou televizní a divadelní školou z Lodže a Hereckou školou Reduta z Berlína grant na realizaci projektu Evropský sousedé – Evropské divadlo. Projekt měl několik částí a jeho finále se uskutečnilo ve dnech 20. –27. března 2004 v polské Lodži. Zde proběhla nejprve vědecká konference o současném evropském dramatu, na které vedle přednášejících z několika zemí o problematice české dramatické tvorby promluvili profesori P. Oslzlý a J. Kovalčuk a posluchač doktorského studia D. Drozd. Po celý týden probíhaly tvůrčí dílny, na nichž studenti herectví pracovali pod vedením zkušeného režiséra na divadelní hře sousední země. Studenti 3. ročníku JAMU zkoušeli dvě aktovky z cyklu Bez kyslíku polského dramatika I. Villqista v režii W. Zawodzińskiego. Další se potom účastnili workshopu, který vedla bývalá herečka Grotowského Laboratoře T. Nawrot. Naopak náš pedagog A. Goldflam připravil s německými studenty scénické čtení své hry Já je někdo jiný. V rámci festivalového programu potom každá škola uvedla hru reprezentující dramata své země. Němci zahráli hru Fritze Katera Vineta, Poláci uvedli projekt

— Roman Groszmann a Jiří Hájek v inscenaci Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho —

výtvarného divadla režiséra L. Mandzika, naši studenti zde s velkým úspěchem představili hry L. Smočka Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho a Bludiště. Polští i němečtí diváci nejen přes jazykovou bariéru dobře porozuměli smyslu hry, ale také bouřlivě reagovali na groteskní situace inscenace i komediální herectví studentů JAMU. Představení bylo přerušováno potlesky na otevřené scéně a na závěr se jim dostalo velkých ovací, největších představiteli dr. Burkeho Romanovi Groszmannovi.

V průběhu festivalového týdne měli naši studenti, kterých bylo v Lodži více než 30, příležitost vidět i 15 inscenací

polských divadelních škol i představení škol z německého Hanoveru a rakouského Grazu. Nejvíce se jim líbila inscenace wrocławské školy Rodinná oslava nastudovaná podle scénáře stejnojmenného dánského filmu. Zaujala je natolik, že se hru rozhodli zařadit do dramaturgického plánu Marty na příští akademický rok.

Na závěr je třeba vyzdvihnout, že všichni studenti Divadelní fakulty, kteří se projektu Culture 2000 zúčastnili, výborně reprezentovali naši školu jak představeními, tak i invenční a iniciativní prací v dílnách. Za to se nám dostalo uznání od hlavních koordinátorů projektu.

j. k.

— Předávání ceny Evalda Schorma posluchačce Divadelní fakulty JAMU Jolaně Kubíkové za její hru a inscenaci Dobrou noc. Na snímku zleva předseda správní rady DILIA Vadim Petrov, děkan Divadelní fakulty JAMU prof. dr. Josef Kovalčuk, Jolana Kubíková a ředitel DILIA JUDr. Jiří Srstka. Slavnostní večer se konal při příležitosti zahájení festivalu Zlomvaz v pražském Disku.

SETKÁNÍ / ENCOUNTER 2004

Porota 14. ročníku festivalu

- Markus Trabusch – předseda poroty
Univerzita Mozarteum Salzburg, Rakousko
- Sigrid Herzog
Otto-Falckenberg Schule Mnichov, Německo
- PhDr. Taťjana Lazorčáková
Univerzita Palackého Olomouc
- Andrea Jochmanová
(studentka FF MU Brno)
- Zita Sudermannová
(studentka FF UK Praha)
- Zuzana Pavková
(studentka FF UP Olomouc)

Udělené ceny:

1. Cenu poroty získává **Yllka Gashi za vynikající výkon v inscenaci „Otec“** z Prištinské univerzity – fakulta umění, Jugoslávie (Kosovo), **kde ukázala problematiku násilí a intolerance za užití minimálních, ale základních výrazových prostředků.**
2. Cenu poroty získává **Elina Latva, Kaisa Illukka a Nora Lähteenmäki** z Finské divadelní akademie, Helsinky **za vynikající scénář představení „Večer živého umění“, v němž citlivě, nápaditě a mladě zkoumaly hranice performing art.**
3. Cenu poroty získává **Girts Šolis** z Lotyšské kulturní akademie, Lotyšsko (Riga) **za vynikající režii scény „Detective Bag“ v představení Kaleidoskop, v níž moderním způsobem s nápaditostí a lehkostí skutečného komika zkombinoval techniku práce s loutkou.**
4. Cenu ředitele festivalu získávají **Sharaida Jabarin a Eyal Nardi** z Univerzity Tel Aviv – Fakulty umění Yolandy a Davida Kratzoových, Tel Aviv, Izrael **za herecky a eticky skvělý výkon a za schopnost herecké variability a souhry.**
5. Cenu diváků získává inscenace **„Osířelý západ“** Vysoké školy múzických umění v Bratislavě, Slovensko.

■ ■ Závěrečné slovo ředitele festivalu prof. Petra Oslzlého ■ ■

Vážení hosté, studenti i pedagogové, přátelé, dovolte, abych své vystoupení začal trochu osobně.

Týden, který byl zasvěcen našemu festivalu, nebyl pro mne snadný. Musel jsem řešit hodně složitých problémů zároveň. Se svými spolupracovníky jsem se snažil spočítat, zda Centrum experimentálního divadla, které řídím, bude mít peníze na další tři měsíce. Zároveň jeden ze souborů tohoto Centra vstupuje do hlavních zkoušek nové velké inscenace a já v ní navíc také trochu hraji.

Druhý soubor Centra experimentálního divadla se ocitá v nesnadné vnitřní situaci, kterou je potřeba rychle řešit.

A také můj osobní či rodinný život nepostrádal v tomto týdnu zajímavost. Na počátku nabitého festivalového programu mne moje dcera, vaše bývalá kolegyně, pozvala na svoji tajně připravenou svatbu. Podařilo se mi tuto významnou rodinnou událost stihnout dnes odpoledne mezi dvěma představeními.

A uprostřed takto nabitého týdne jsem slyšel a četl zprávy o lidech lynčujících jiné lidi na ulici iráckého města. Na jednu každou můj problém se stal malým a nepatrným. Viděl jsem hořící těla a tančící dav kolem nich. A v bolestivě jasném světle jsem opět pocítil tragické rozdělení současného světa.

Náš svět již není rozpůlen železnou oponou. Jeho rozvrácenost je jiná. Je složitější. Můžeme říct, že je postmoderně manýristická.

Náš současný svět se nedělí na dva ideologicky protilehlé tábory. Dělí se jemněji, ale o to krutěji. Dělí se uvnitř jednotlivých státních společností, uvnitř měst a uvnitř vesnic, dokonce i uvnitř malých vesniček.

Nevíme, kde bude příště někdo zabít a jeho či její hořící tělo vláčeno ulicemi města.

Nevíme to! V tomto světě to je možná možné kdykoliv a kdekoliv! Proto každý pokus pomoci překonat tento stav je pro nás životně důležitý. Stavění hrází povodním intolerance tohoto světa je nejdůležitějším úkolem současného divadla.

Proto jsem se rozhodl ocenit Cenou ředitele festivalu Setkání/Encounter umělecky a zároveň i eticky skvělý výkon dvou studentů herectví Fakulty umění Univerzity z Tel Avivu Sharaida Jabarina a Eyalda Nardiho za jejich výkon ve společném projektu této univerzity a Arabsko-židovského divadla z Jaffy nazvaném Nucené přístání. Cenu jim uděluji za jejich schopnost herecké variability i souhry, za to, že se skrze divadlo pokoušejí všemi svými silami o spojení rozdělené země a rozvráceného lidského společenství,

— Vítězové festivalu Setkání/Encounter —
(v popředí studenti z telavivské univerzity)

za naději, kterou nám přinášejí jejich herecké výkony.

V cihlovém prostoru gotického sklepa Centra experimentálního divadla jsme byly tento týden svědky pokusu o tak zvané „divadlo ve společenské akci“. Tento typ divadla je pro mne pokusem o živé umění. A tomto smyslu – domnívám se – také porota ocenila zvláštním způsobem zjednodušenou a o to bolestnější scénickou kreaci školy z Kosova.

Děkuji Vám všem, kteří takové pokusy podnikáte a v budoucnu budete podnikat. Děkuji vám všem, že jste se přijeli setkávat do Brna!

Byl však tento časově „zahuštěný“ a v prostorové škále rozšířený program také adekvátně dramaturgicky naplněn?

Dramaturgie festivalové akce je téma nejméně pro jednu přednášku, zde můžeme pouze konstatovat, že se musí podřizovat určitým pravidlům, která ji pochopitelně omezují ve smyslu kreativního gesta víc než u jiných typů festivalů. V našem případě je především přímo i nepřímo určována výukovými programy jednotlivých zúčastněných škol (protože festival má být také setkáním jejich metod), ale zároveň ji ovlivňuje i „objevitelská touha“, která chce vedle udržování určité kontinuity každoročně představovat i nové školy, vrcholově pak školy ze zemí, z nichž žádná ještě na festivalu nebyla. A nutně ji ovlivňuje (vždy však jen kladně) také určitá mezinárodní strategie Divadelní fakulty. V hlavním programu se tedy vedle školy hostitelské a tradičních DAMU z Prahy a VŠMU z Bratislavy festivalu již po osmé zúčastnila Národní filmová a divadelní škola z Lodže, po čtvrté Divadelní akademie z Varšavy, Finská divadelní akademie z Helsinek a Seminář Maxe Reinhardta z Vídně, podruhé Herecká škola Ariel z rumunského města Ramnicu Valcea, Lotyšská akademie kultury z Rigy a Fakulta umění Univerzity z Tel Avivu, poprvé (tedy nově) hned čtyři školy: Univerzita Folkwang z Esenu, katedra audiovizuálních umění Highschool z Gentu, Dramatické oddělení Soluňské Aristotelovy univerzity z Řecka a (dvojnásob nově) Fakulta umění Univerzity Priština (neboť Setkání se ještě nikdy nezúčastnila divadelní škola z Kosova). Pochopitelně poprvé se také na festivalu objevil jeho závěrečný exotický mimosoutěžní host, kterým byla Divadelní společnost sluchově postižených – Divadlo Ticha z Hong Kongu. Tento výčet již sám o sobě vypovídá o dramaturgické i poznávací kvalitě letošního ročníku.

A pokud by nám rozměr této stručné zprávy dovolil zabývat se podrobnostmi, jistě bychom určité zajímavosti mohli

pojmenovat i mezi autory dramatických a textových předloh inscenací jednotlivých školy a nesporně bychom je vystopovali také v oblasti tématické. Nebyli jsme sice v tomto roce uchvázeni kreací, která by se dala pojmenovat jako vrchol festivalu, to však bylo vyváženo různorodostí, která byla dovedena na jedné straně v performancích z Gentu a Helsinek v oblasti formy až na hranici toho, co ještě chápeme ještě jako divadlo a na straně druhé ve volbě tématu v kreacích škol z Izraele a Kosova až k pokusům bolestně se pokoušejícím dotknout aktuálních problémů současného světa.

Odpovězme teď ještě alespoň několika slovy na otázky, zda realizace festivalu nebyla již pouze rutinní a zda tento ročník nebyl jen přípravou na nadcházející patnáctý?

Organizačně Setkání proběhlo téměř bezchybně. To ovšem není projevem stereotypu, ale zvládnutí metody přípravy festivalu jako předmětu ve výuce divadelního manažerství. Na druhé straně každý festival a festival divadelních škol ještě bohatěji vyžaduje každý problém řešit se zapojením vši zkušenosti jakoby zcela nově a nedovoluje upadnout do stereotypů. To se nesporně studentskému organizačnímu nestalo a zbylo ještě dostatek tvořivé manažerské energie na nejrůznější inovace v doprovodném programu.

Zcela nakonec této „letmé zprávy“ můžeme konstatovat, že u permanentně se opakující akce je její každá realizace svým způsobem pokračováním té předchozí a předznamenáním té nadcházející, v tomto smyslu se letošní ročník festivalu Setkání – Encounter stal dobrým výchozím materiálem pro ročník patnáctý právě proto, že nebyl chápán jako jeho příprava, ale jako zcela svébytná realizace. A můžeme se vši objektivitou konstatovat, že tou také (s vědomím všech naznačených specifických charakteristik) byl.

Petr Oslzly

Zlomvaz v Praze

Pražského festivalu divadelních škol, nazvaného podle známého přání herců před premiérou, se vedle tradičních účastníků pražské DAMU, brněnské JAMU a bratislavské VŠMU letos zúčastnila i polská škola z Wrocławu a kanadští studenti z Toronta, včetně posluchačů indiánského původu.

Pro naši školu měl festival mimořádně radostný začátek, protože na zahajovacím večeru byla předána posluchačce 3. ročníku režie Jolaně Kubíkové Cena Evalda Schorma za její hru a inscenaci Dobrou noc. Cenu uděluje divadelní a literární agentura DILIA a předal ji její ředitel JUDr. Jiří Srstka.

Divadelní fakulta JAMU na Zlomvazu reprezentovala inscenace hry A. Ko-

pita Tatínku, ubohý tatínku, maminka tě pověsila v šatníku a mně je tak smutno v režii Ondřeje Elbla, dále monodramata J. Hájka a M. Kaplana uvedená pod názvem Večer malých bojovníků, jejichž interprety byli P. Nakládalová a P. Halíček, a už zmíněná inscenace J. Kubíkové Dobrou noc. V off programu byla uvedena i absurdní dramata J. Tardieu Komorní divadlo, v podání studentů 3. ročníku herectví, a Doteky snění studentů ateliéru výchovné dramatiky pro Neslyšící.

Je třeba uvést, že všechna vystoupení výborně reprezentovala naši školu. Doslova strhující bylo potom představení hry J. Kubíkové Dobrou noc, které potvrdilo, že Cenu Evalda Schorma dostala její autorka i režisérka plným právem.

–kk–

11. ročník Soutěže o cenu Leoše Janáčka

Ve dnech 21. a 22. 5. 2004 proběhl v aule Hudební fakulty JAMU v Brně 11. ročník Soutěže o cenu Leoše Janáčka v oboru klavír, tradičně s mezinárodní účastí. Letošní ročník byl poznamenán nižší účastí, zejména v důsledku paralelně se konajících velkých klavírních soutěží (Pražské jaro – asi 50 pianistů, Smetanovská soutěž – asi 70 pianistů). Osm přihlášených pianistek z ČR a SR ovšem neznamenovalo pokles úrovně, vyrovnanost „špičky“ byla pozoruhodná, což potvrzuje přiložená výsledková listina.

Šestičlenná porota složená z pedagogů z Polska (Józef Stempel – předseda), Slovenska a České republiky (Praha – Brno – Ostrava) udělila díky naprosté bodové rovnosti dvě první ceny a jednu druhou. Třetí cena nebyla udělena, zato byly přiznány prémie za nejlepší provedení skladeb Janáčka, Martinů a českého soudobého díla. Osvědčené veřejné bodování umožnilo, že každý účastník se mohl přesvědčit o hodnocení jednotlivých porotců.

Jiří Skovajsa

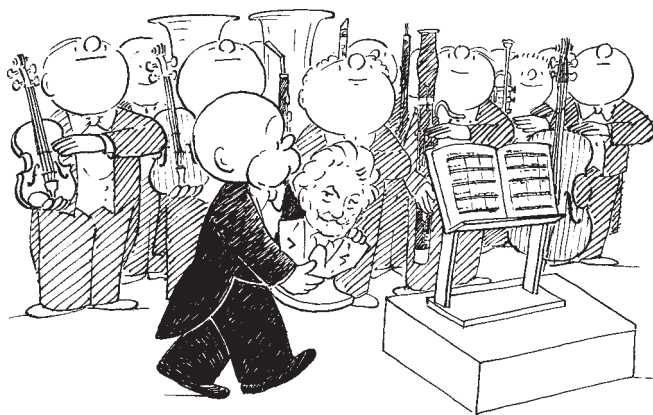
Výsledky Soutěže o cenu Leoše Janáčka 2004 – klavír

- 1. cena:** Martina Mergentalová – JAMU Brno
Eva Procházková – Pražská konzervatoř
- 2. cena:** Pavla Reiffersová – VŠMU Bratislava
- 3. cena** nebyla udělena

Prémie za nejlepší provedení skladeb Janáčka:
Martina Mergentalová, Eva Procházková

Prémie za nejlepší provedení díla Martinů:
Martina Mergentalová

Prémie za nejlepší provedení české soudobé skladby:
Eva Procházková

— Kresba Václav Hradecký —

Jubilující Janáček v Amsterdamu

Pro Holandsko – a pro Amsterdam zvláště – se mi zdá jako nejpříznačnější přídavné jméno „barevný“. Modré moře, zelené pastviny, lány tulipánů, z jejichž bezpočtu barev přechází zrak, vysoké procento obyvatel barevné pleti, nemluvě o křiklavém oblečení a fantaskních účesech. To vše se jaksí obráží i v životě a činnosti na Conservatorium van Amsterdam (CvA) vzdor tomu, že již dlouhá léta sídlí v důstojné budově někdejší banky. Její starobylé stěny jsou zvenčí permanentně obloženy věncem desítek, snad stovek bicyklů, na tři zámky uzamčených. (Tytam jsou časy, kdy si je mohli majitelé ráno jen tak volně odložit s jistotou, že na nich večer zase mohou odjet – bože, tak už i v tom solidním Holandsku!) Mimo chodem studentům k povšimnutí – ta bicyklová „obloha“ se netýká sobotního odpoledne a neděle. V ten čas je naopak okolo stěn vymeteno, škola zamčená a tichá.

Pro našince je potěšitelné, že tato slovnatá škola pojala do svých letošních aktivit i dva večery, připomínající stopadesáté výročí narození Leoše Janáčka, skladatele, jehož přínos hudbě 20. století je pro svoji originalitu, emotivní sílu i humanistické poselství uznáván celým světem. V měsíčních plánech – pravda – nebyly tyto koncerty vedle třeba dechovky z Dánska inzerovány právě nejvýraznějším způsobem. A vůbec i v jiných situacích jsem si tam uvědomoval, že práce našeho koncertního oddělení JAMU je preciznější v organizaci, a co se vlastních koncertů týká, poskytuje abonentům i zájemcům přehlednější prezentaci. Na druhé straně a hlavně je ovšem třeba ocenit přípravu studentů CvA. Ukázky z Janáčkovy tvorby přednesli tři klavíristé (Sonáta, V mlhách a výběr z „Chodníčku“), dále sólista na varhany a cellistka z Polska. Vesměs na velmi dobré, dokonce i excelentní úrovni. Ad hoc sestavené dechové kvinteto odvedlo Janáčkovu „Mládí“ a jedno z děl P. Haase jak jen možno nejlépe po čtyřdenní přípravě. Mně osobně bylo líto, že se na CvA nenašel soubor, který by mohl nastudovat některý z proslavených Janáčkových smyčcových kvartetů. Na předním evropském učilišti by to snad neměl být neřešitelný problém. Přitom mne však napadá: máme zameteno před vlastním prahem? Bylo by zajímavé slyšet, jak bychom se vyrovnali se zadáním uskutečnit třeba dva večery s hudbou B. Bartóka či B. Brittena. V tom vidím počin amsterdamských jako námět a výzvu. V roce, který končí čtyřkou, mají svá kulatá výročí např. Rimskij-Korsakov, Milhaud, Sarasate, R. Strauss, Kabalevský, v příštím kalendářním roce pak mj. Händel, Glazunov, A. Webern, Šostakovič a další. Zkusme to!

Bohumil Smejkal

Z proslovu Dr. h. c. Sira Ch. Mackerrase:

Jsem velmi poctěn čestným titulem, který mi uděluje Akademie pojmenovaná po největším synovi Hukvald. Velmi se těším na naše představení **Glagolské mše**, ve které Janáček nejvíce vyjádřil svoji víru v humanitu a sílu přírody. Orchester a sbor budou určitě schopny naplnit jeho záměr lépe než v roce 1926!

Rád bych uzavřel svou řeč citací z Janáčkovy řeči z roku 1925 (roku mého narození) při příležitosti přijetí čestného doktorátu, který mu tehdy udělila Masarykova univerzita:

„V knize mého života můžete číst:

Z vlastního nitra růst,
přesvědčení se neztříkat,
neplahočit se za uznáním,
ale vždy svou hřivnou přispívat
aby zkvétalo to pole, jež mu souzeno“.

Dne 30. ledna 2004 převzal světoznámý dirigent a neúnavný propagátor české hudby Sir Charles Mackerras titul Doctor honoris causa, udělený Janáčkovou akademií múzických umění v Brně

— foto Jana Hallová —

— Pro posluchače Hudební fakulty, kteří se svým sextetem Siru Mackerrasovi zahráli, byla největší odměnou památeční fotografie —

Vzpomínka na Rudolfa Firkušného, prvního doktora „honoris causa“ Janáčkovy akademie múzických umění

Letos 19. července uplyne již deset let od smrti největšího českého pianisty Rudolfa Firkušného. Narodil se 11. února 1912 v Napajedlích, po otcově smrti žil s matkou a dvěma sourozenci v Brně, které se stalo na dlouhá léta jejich domovem. V roce 1917 došlo k události, která výrazně ovlivnila celý jeho další život. Poprvé se setkal s Leošem Janáčkem, který sice neuznával tzv. zázračné děti, ale po jeho přezkoušení prohlásil: „Takový talent se rodí jednou za století,“ a nabídl se, že ho bude učit. V sedmi letech se mladý Rudolf stal řádným žákem nově vzniklé brněnské konzervatoře, hudební teorii ho učil Janáček, klavír Růžena Kurzová. Pozdější pianistické studium na mistrovské škole pražské konzervatoře absolvoval u významného pedagoga Viléma Kurze.

První veřejný koncert měl Firkušný již v osmi letech, první zahraniční vystoupení v jedenácti letech ve Vídni. Další osobností, která výrazně ovlivnila jeho život, byl T. G. Masaryk. V roce

1927 byl Firkušný pozván do Lán, aby soukromě zahrál panu prezidentovi. Jeho vystoupení na Masaryka tak zapůsobilo, že mu zajistil finanční podporu na studia. Sám Firkušný o tom prohlásil: „Leoš Janáček a T. G. Masaryk byly dvě největší osobnosti, které jsem ve svém životě poznal.“

Díky stipendiu se mohl účastnit klavírních kurzů, které v Paříži vedl světově proslulý pianista a pedagog Alfréd Cortot. Když mu Firkušný přehrál několik skladeb, objal jej před všemi účastníky a pronesl tuto větu: „Vy nepotřebujete učitele, ale obecnost.“ V dalších letech následovala řada koncertů v Evropě i USA provázená mimořádným úspěchem. Jeho umělecký rozlet byl zastaven nacistickou okupací. V roce 1939 unikl do Francie a po jejím pádu se mu podařilo po dobrodružné cestě přes Španělsko a Portugalsko odjet do USA.

Koncert v newyorské Town Hall v roce 1941 s pořadem Smetana, Janáček, Martinů znamenal začátek jeho

hvězdné kariéry v Americe a celém kulturním světě. Velkým přínosem pro českou hudbu mělo jeho dlouholeté přátelství s Bohuslavem Martinů, který mu věnoval většinu svých skladeb. Firkušný, který se zařadil mezi přední světové pianisty, se stal největším propagátorem jeho díla vedle děl Leoše Janáčka, Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a dalších českých skladatelů.

Slavný byl v roce 1990 návrat Rudolfa Firkušného do vlasti. Udělení čestných doktorátů Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity a Janáčkovy akademie múzických umění bylo oceněním jeho nesmrtelných zásluh o českou hudbu i díkem za jeho životní postoje, když se otevřeně postavil proti komunistické totalitě a přihlásil se k těm, kteří pomáhali v boji za lidská práva. Spolu s Rafaelem Kubelíkem odmítl vystupovat v zemích ovládaných totalitním režimem. Nejvyššího vyznamenání se mu dostalo z rukou prezidenta Václava Havla, když 28. října 1991 obdržel Řád TGM I. třídy.

— Dr. h. c. Rudolf Firkušný s prof. Alenu Veselou —

— Promotor Bedřich Havlík předává Rudolfu Firkušnému doktorský diplom —

Dovolím si k tomuto velmi stručnému životopisu Rudolfa Firkušného připojit několik osobních vzpomínek.

V naší rodině bylo jméno Rudolfa Firkušného skutečným pojmem. Vzpomínám si na jeho koncert v Besedním domě v Brně, kdy jsem jako malá holčička seděla v první řadě a s úžasem vnímala jeho hru. Dodnes si vybavuji dojem, který na mě udělal přednes Stravinského Petrušky. Dlouhá léta jsme pak o Firkušném mohli slyšet pouze z doslechu. Změna pro nás nastala, když se oženil s Taťánou Nevolovou. Nevolovi patřili mezi naše blízké přátele, trávili jsme společné prázdniny na Českomoravské vysočině, Taťánu jsem poznala, když jí ještě nebyly dva roky. Od Nevolů jsem se pak dozvíдалa nejnovější zprávy o Firkušného činnosti a úspěších, získala jsem také jeho nahrávky. Je mi moc líto, že se Taťánini rodiče nedočkali slavného návratu svého zetě do vlasti.

Jedním z nejkrásnějších chvil po listopadu 1989 bylo pro mě slavnostní udělení čestných doktorátů Rafaelu Kubelíkovi a Rudolfu Firkušnému Univerzitou Karlovou v roce 1990. Byl to dojemný okamžik, když jsem stála v Karolinu v taláru mezi ostatními rektory a mohla být přímým účastníkem této historické události.

Při dalších setkáních jsem měla možnost poznat Rudolfa Firkušného

jako osobnost při vši velikosti nesmírně lidskou a přirozenou. Nevynechala jsem jedinou příležitost slyšet jeho nezapomenutelné koncerty v Praze, Brně i Napajedlích. Po čestném občanství, které mu udělila Praha, Brno a Napajedla, byl Firkušný jmenován také čestným občanem Uherského Hradiště. Bylo to krátce po smrti mého manžela a rodina Firkušných mě chtěla potěšit a pozvala mě na tuto slavnost. V té době získala JAMU jako první vysoká umělecká škola v České republice akreditaci k doktorskému studiu s možností udělování čestných doktorátů. Napadla mě myšlenka, že by bylo krásné, kdybychom tuto éru zahájili udělením čestného doktorátu Rudolfu Firkušnému. Při společném obědě jsem se Mistra dotázala, zda by přijal první čestný doktorát naší alma mater. Byla jsem nesmírně potěšena jeho spontánní reakcí, když se vyjádřil, že to bude pro něj velká čest a radost.

6. října 1993 vystoupil Rudolf Firkušný na Mezinárodním festivalu v Brně v sále Janáčkovy opery. Na programu měl klavírní skladby Leoše Janáčka. Na tento večer nelze zapomenout, jeho Janáček všechny zcela uchvátil výrazovou hloubkou a nezvyklou poezií.

Druhého dne nastal pro Janáčkovu akademii slavný den, konala se promoce Rudolfa Firkušného čestným doktorem naší školy. Účastnilo se jí

dvacet dva rektorů a akademických funkcionářů českých a slovenských vysokých škol, řada oficiálních hostů i rodina doktoranda vedle řady přátel a obdivovatelů. Návrh na udělení čestného doktorátu přednesl děkan hudební fakulty doc. Jiří Skovajsa, promotorem byl doc. Bedřich Havlík. Pro mne bylo velkou ctí, že jsem tomuto významnému aktu mohla předsedat. Na promoci vystoupili nejúspěšnější studenti klavírního oboru, Renáta Ardaševová a Jan Jiraský. Potěšilo mě, jak krásně se o jejich výkonech vyjádřil Rudolf Firkušný.

V prosinci 1993 jsem se setkala s Firkušnými v útulném prostředí jejich dočasného pražského domova. V té době Mistr Firkušný, stále v obdivuhodné formě, natáčel se členy České filharmonie díla Leoše Janáčka. Strávila jsem s nimi a Taťáninou sestrou Evou chvíle plné pohody. Netušila jsem, že vidím Mistra naposled.

Nevím, zda si naše kulturní veřejnost dostatečně uvědomuje, co všechno Rudolf Firkušný pro českou hudbu vykonal. Na tom, že je dnes v celém světě známo a stále více ceněno dílo Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů, má spolu s Rafaelem Kubelíkem nepominutelnou zásluhu. Vzpomínáme na něj jako na největšího českého pianistu a člověka ryzího charakteru.

Alena Veselá

Na začátku prosince se stala Divadelní fakulta dějištěm ojedinělé akce. 5.–6. prosince proběhl první ročník Mezinárodního doktorského semináře divadelních škol organizovaný Divadelní fakultou. Impuls uspořádat toto pracovní, seminární setkání vzešel z rozhovorů prof. Paavolainena z helsinské Divadelní školy s profesory Kovalčukem a Oslzlým.

Na mnoha evropských uměleckých vysokých školách – včetně té naší – se v posledních letech bouřlivě rozvíjí postgraduální studium. Zdaleka však ještě není běžně přijímáno, že i vysoké umělecké školy provádějí svůj výzkum, bádání v oblasti, k níž směřuje i jejich činnost pedagogická. A stejně tak zatím není nijak jednotný názor na podobu samotného doktorského studia a výzkumu. Tyto otázky a pokus nalézt na ně odpověď vyvolaly myšlenku uspořádat seminář doktorandů na mezinárodní úrovni,

a tyto otázky tvořily také časté téma kulooárových diskusí během semináře.

Zájem pozvaných škol potvrdil, že podobná akce evropského rozměru v podstatě chybí. Vedle studentů nám nejbližších divadelních škol z Bratislavy a Prahy naše pozvání přijali pedagogové a studenti obou divadelních škol ve Skotsku (z Edinburghu i Glasgow) a kolegové z Maďarska, Polska, Švédska a Finska. Ze zúčastněných profesorů jmenujme aspoň již zmíněného prof. Peenti Paavolainena z Helsinek a prof. Ivana Vyskočila z DAMU.

Seminář velmi názorně doložil mnohost přístupů k doktorandskému výzkumu na divadelních školách, různou míru teoretičnosti zkoumání praktické divadelní tvorby. Příspěvky sahaly od výzkumu klasicky teatrologicky, historio- graficky orientovaného, přes výzkum dotýkající se spíše otázek dramaturgických, až po různé výzkumy v oblasti hereckých metod a pohybové výchovy. Pozoruhodná byla i mnohost metodologická. Slyšeli jsme výklady vycházející z analýz strukturálních, pokusy vyrovnat se s post-structuralismem a přístupy postmoderní estetiky; zkoumání he-

rectví rozšiřovalo pole jak směrem k sociologii a psychologii, tak zejména k hermeneutice, která – jak se zdá – je pro zkoumání herectví velmi inspirativní. Nejvíce otázek vyvolaly právě diskuse ke zkoumání metod herecké tvorby a pohybové výchovy herců, kupodivu se neustále vynořovala vlivná osobnost K. S. Stanislavského. Zde se nejzřetelněji ukázala nezbytnost doktorandského výzkumu, který by mohl velmi napomoci vyjasnění pojmů a metod zkoumání herectví a tak nakonec dopomoci i prohloubení jeho výuky.

Seminář měl skutečně charakter pracovního setkání a tak není třeba oznamovat nějaké zásadní závěry z proběhnuvší konfrontace a velmi přátelského setkání. Jeho nejpřesnějším odrazem bude připravovaný sborník, který vedle přednesených referátů zachytí i nejzajímavější části diskusí k jednotlivým tématům. Jeden zcela jednoznačný závěr by tu však přece jen byl – všichni se shodli, že takový pracovní seminář na mezinárodní úrovni je výborná věc. Na rok 2006 se proto plánuje uspořádat další pokračování.

David Drozd

Salon původní tvorby

Už jedenáctý ročník salonu, na kterém posluchači Divadelní fakulty formou scenického čtení představují své nové dramatické či scénaristické opusy, případně též i povídky či poezii, se uskutečnil na konci února. Tentokrát se jeho uspořádání ujaly studentky 2. ročníku dramaturgie z ateliéru prof. Kovalčuka. Salonu daly rámeček návštěvy diskretní cukrárny s odvoláním na stejnomennou píseň Jiřího Bulise.

Na salonu bylo tentokrát předvedeno 18 nových děl. Režiséry scénických čtení byli většinou posluchači režijních ateliérů, kteří pro nové texty hledali cestu, jak nový text co nejzajímavějším způsobem představit. Většinu účastníků

salonu nejvíce zaujal text posluchačky 2. ročníku dramaturgie Barbory Vaculové Psí hřbitov, pro který navíc režisér Ondřej Elbl vytvořil spolu s herci adekvátní hororovou atmosféru. Zaujala i Poslední večere Pavla Trtílka ve spon-tánním podání studentek 3. ročníku muzikálu. Příjemným překvapením byly potom texty dramaturgů z prvního ročníku J. Kačeny (Námořníci 1,2) a M. Rosové (Hledání ztraceného vlasu) v invenčním nastudování D. Cádrové (1. r. režie) a J. Kačeny. Výborně se v nich uvedli i studenti 1. ročníku herectví.

j. k.

Herectví je jen jedno

Rozhovor s Vladimírem Poglazovem, režisérem a pedagogem

Divadelního institutu B. V. Ščukina při Vachtangovově divadle v Moskvě

V těchto dnech připravujete s posluchači III. ročníku Divadelní fakulty JAMU ve studiu Marta premiéru hry A. N. Ostrovského Výnosné místo. Na naší škole však působíte už potřetí. Existují dle vašeho názoru nějaké specifické rozdíly mezi českými a ruskými studenty herectví?

Rozdíly nejsou téměř žádné, neboť se domnívám, že podstata herce existuje v jakémkoliv člověku, přičemž na národnosti nezáleží. Existují jen jakési zvláštnosti, například Češi jsou celkově zdrženlivější v projevech prudkých emocí, často je zakrývají sebeironií, zatímco Rusové jsou i v běžném životě otevřenější. Nicméně Češi i Rusové v sobě mají velmi silné city a silnou energii, a proto žádný hluboký rozdíl neexistuje.

Foto Pavel Nesvadba

Můžete charakterizovat metodu výuky herectví na vaší vysoké škole?

Letos slavíme devadesáté výročí založení naší školy. Náš institut se orientuje především na výchovu herců. Věnujeme se metodě, kterou navrhl ještě zakladatel institutu, Vachtangov. Tato metoda je velmi tvrdá, dalo by se také říci konzervativní. Za poslední roky se v ní sice objevily jisté odlišnosti, ale v podstatě zůstala taková, jak ji používal Vachtangov.

Domníváme se, a je to již z principu důležité, že veškeré experimenty v oblasti herecké technologie musí začínat až poté, jakmile herec získá základní znalosti o sobě samém, o své vlastní podstatě, a také poté, až se naučí s touto svou přirozeností zacházet.

Velký význam přikládáme tomu, aby herec dokázal ovládat tanec, svou plastiku a hlas. Všechny tyto předměty pronikají do hereckého umění, tvoří součást řemesla. Jsou povinné až do posledního, čtvrtého ročníku. Především v dnešní době klademe důraz na výuku teoretických předmětů, ať už se jedná o studium historie divadelního a výtvarného umění, literatury či o znalost dramatiků, a to nejen dramatiků ruských, ale celé Evropy.

Charakteristickým znakem našeho institutu je velké množství pedagogů herectví. Je pro nás totiž velmi důležitá individuální práce pedagoga nebo režiséra s konkrétním hercem.

Připravujete nyní se studenty 3. ročníku činoherního herectví Ostrovského hry Výnosné místo. Jak se vám se studenty pracuje?

Vaši studenti jsou velmi pracovití a talentovaní. Je to má třetí práce na JAMU a již potřetí se utvzuji v tom, že jsou zde přijímáni velmi talentovaní lidé, se kterými je pro mě opravdu zajímavé pracovat. Kdyby takoví studenti byli u mě v Moskvě, byl bych velmi spokojený.

A co konkrétně vás na hře Výnosné místo zajímá?

Domnívám se, že tato hra je velmi aktuální, ačkoliv byla napsaná před asi sto padesáti lety. Problémy totiž zůstaly stejné. Jde o konflikt ideálů a zájmů, o konflikt mezi lidským citem a praktickým rozumem. Mám pocit, že tento konflikt v životě lidí ještě dlouho zůstane. Zvláště mě přitahuje bohatost jazyka i výrazné charaktery, neboť Ostrovskij nabízí velmi bohatý materiál pro vyjádření nejen herecké podstaty, ale i lidské podstaty vůbec.

Je pro mě zajímavý i žánr díla: spojení komedie s dramatickými nebo tragickými projevy.

Ptala se Pavla Kadlčíková

NOVÁ VIZE JAMU: HUDEBNĚ DRAMATICKÁ LABORATOŘ

Nejvlastnějším posláním každé vysoké školy je naplňování studijních plánů, tzn. příprava posluchačů na jejich profesi. Janáčkova akademie múzických umění připravuje budoucí umělce v oblasti hudby a divadla. Vedle řady předmětů a kurzů, které probíhají v učebnách, na zkušebnách a v přednáškových sálech, je však zapotřebí mít k dispozici i prostory pro „finální produkty“, tedy pro umělecké artefakty, jimiž studentky a studenti dosvědčují své schopnosti umělecky tvořit. Děje se tak při koncertech, které se odehrávají v převážné většině v aule Hudební fakulty, a při divadelních představeních činoherních či operních děl; místem jejich produkce je především divadelní studio Marta, patřící Divadelní fakultě, a Divadlo Barka, které si na absolventská operní představení svých studentů pronajímá Hudební fakulta. Aktivita těchto center uměleckého tvoření posluchačů Janáčkovy akademie je udivující – ročně se uskuteční na 150 koncertů v aule, 130 divadelních představení v Martě a asi 12 operních představení v Divadle Barka.

Veřejná vystoupení studentů absolventských ročníků jsou nezbytnou součástí studijních plánů – umožňují studentům získávat první zkušenosti s veřejnou uměleckou produkcí, která bude po celý jejich profesní život jejich denním chlebem. Možnost vyzkoušet si výsledky vlastního snažení je pro studenty všech uměleckých oborů nezastupitelná. Právem lze proto přirovnat místa, kde dochází k takovým produkcím, k laboratoři, v níž probíhá výzkum, který má ověřit určité postupy. To, čím jsou pro některé jiné vysoké školy klasické laboratoře a různé výzkumné prostory, tím je pro studenty hudebních a divadelních oborů koncertní sál či divadlo. Navenek se hodně odlišují: místo mikroskopů, měřičů, počítačů, zkumavek a dalších nezbytností dnešního moderního výzkumu mají jeviště a hlediště a dnes samozřejmě také nezbytné a mnohdy nákladné technologické vybavení (zvukové aparatury, osvětlení atd.). Avšak jejich smysl je podobný – mít prostor pro vlastní tvůrčí činnost. Ta umělecká má ovšem přece jen jedno specifikum – neobejde se bez publika, tedy bez jakési formy „veřejné kontroly“, neboť smyslem každé umělecké tvorby je komunikovat s vnímátele, s diváky a posluchači.

Zamýšlená Hudebně dramatická laboratoř Janáčkovy akademie je určena – jak naznačuje už její pojmenování – především pro oblast hudebního divadla, tedy pro operu a muzikál. Především pro ně chybí totiž na škole dostatek prostoru – Komorní opera pracuje ve značně provizorních podmínkách technologicky nedostatečně vybaveného Divadla Barka a muzikálová představení kapacitně nadměrně zatěžují provoz činoherního studia Marta, což nutně znamená omezení tvůrčího procesu. Nová umělecká laboratoř pomůže tyto problémy odstranit a poskytne adeptům hudebně dramatických oborů dostatek prostoru pro jejich tvůrčí usilování.

Vedle přímé divadelní činnosti bude v nové budově umístěno také nahrávací studio, které otevře prostor pro další podobu tvůrčí činnosti studentů uměleckých oborů. Možnost pořizovat vlastní nahrávky přinese škole kromě šance pro studenty také významné finanční úspory, které musí nyní platit při pořizování nahrávek v pronajatých studiích.

Jak divadelní sál, tak nahrávací studio představují dnes pracoviště vybavená špičkovou technologií. I tato okolnost bude využita ke zkvalitnění studijních programů, a to pro studenty oboru jevištní technologie, kteří budou v této nové laboratoři pracovat s kvalitní osvětlovací a zvukovou technikou. Obsluha všech těchto zařízení bude tedy v rukou studentů, kteří pod vedením svých pedagogů budou právě zde získávat znalosti a zkušenosti pro svou budoucí práci.

A ještě jeden aspekt je třeba zmínit – nová budova má stát v historickém centru Brna. Naší starostí je proto nejen vybudovat plně funkční zařízení, odpovídající našim požadavkům a potřebám, ale vytvořit v daném prostoru na ulici Orlí také příjemnou lokalitu, která by oživila a zkrášlila tuto část Brna tím, že tam bude postavena esteticky působivá stavba a že se v ní a kolem ní rozproudí život, který na mnohých místech v centrálním Brně chybí.

Z úvodního slova prof. PhDr. Václava Cejčka, rektora JAMU, k výstavě vítězných projektů soutěže na budovu Hudebně dramatické laboratoře (Kabinet architektury, Brno dne 9. 3. 2004)

— Studie návrhu odměněného 2. cenou —

Architektonická soutěž

na zpracování návrhu řešení stavby **HUDEBNĚ DRAMATICKÁ LABORATOŘ JAMU v Brně**

Janáčkova akademie múzických umění v Brně vyhlásila 1. října 2003 veřejnou anonymní architektonickou soutěž na zpracování návrhu řešení stavby **Hudebně dramatická laboratoř JAMU** v lokalitě Orlí 19 v Brně.

Po vyhlášení bylo vydáno zájemcům rovných 100 soutěžních podmínek. Po skončení soutěžní lhůty dne 19. prosince 2003 bylo vyhlašovatelé doručeno celkem 49 soutěžních návrhů. Hodnocení soutěže proběhlo ve dnech 12. až 15. ledna 2004.

Porota ve složení prof. Ing. akad. arch. Alena Šrámková, JUDr. Lenka Valová, kvestorka, Ing. Zdeněk Novák, I. náměstek ministra kultury, doc. Ing. Ivo Medek, Ph. D., děkan Hudební fakulty, prof. PhDr. Josef Kovalčuk, děkan Divadelní fakulty, prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc., Ing. arch. Jakub Kynčl, Ph. D., Ing. arch. Jiří Knesl a PhDr. Jan O. Eliáš, udělila

1. cenu návrhu AR 1212

Autor: Ing. arch. Pavel Rada, Brno
Ing. arch. Milan Rak Ph. D., Náchod
Ing. arch. Alexander Skalický; Náchod

2. cenu návrhu AB 1234-1

Autor: Ing. arch. Helena Sudková, Prachatice
Mag. arch., DI (fh) Gottfried Seelos, Vídeň
Mag. arch. Jaroslav Trávníček, Praha

odměnu návrhu 1K 378S

Autor: Martin Krupauer, Praha
Radko Květ, Brno
Jiří Střítecký, Praha

odměnu návrhu ID 0411

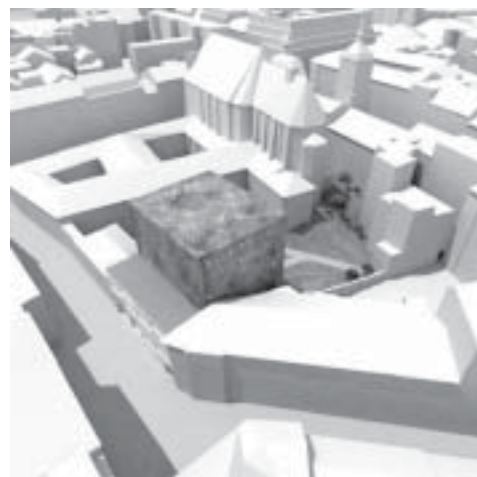
Autor: Ing. arch. Petr Burian, Praha
Ing. akad. arch. Petr Hájek, Praha
Ing. arch. Tomáš Hradečný, Praha
Ing. arch. Simona Kačírková
Ing. akad. arch. Jan Šěpka

odměnu návrhu La 1330

Autor: tři architekti
sdružení architektů
MgA. Ing. arch. Michal Fišer, Praha
Ing. Petr Mužík, Praha
Ing. arch. David Mareš, Praha

odměnu návrhu PF 2913

Autor: Ing. arch. Pavel Klein, Brno
Ing. arch. Marek Starý, Brno
Ing. arch. Jan Tesař, Brno
Ing. arch. Zbyněk Zavřel, Brno
Jan Miller, Brno

— Studie vítězného návrhu —

Královna marimby na JAMU

Když nám ve čtvrtek 25. března 2004 skončila odpoledne škola a tím vlastně celý pracovní týden, najednou mi připadlo, že mám nějak moc volného času. A jak ho nejlépe využít? Věděla jsem, že u nás na Hudební fakultě probíhají mistrovské kurzy hry na marimbu (melodický bicí nástroj) vedené Katarzynou Myčką, polskou umělkyní, která přijala pozvání pana docenta Martina Opršála. Už několik týdnů před započatím seminářů visel na katedře bicích nástrojů plakát upoutávající na recitál této světoznámé virtuosky ve hře na u nás ne příliš známý nástroj a tento koncert mi byl také osobně doporučen samotnými perkusionisty. Marimbu jsem do té doby slyšela jen jednou, ale zato mně ten nástroj ihned učaroval jako snad žádný jiný předtím. Proto mě úplně lákala myšlenka podívat se, jak takové kurzy probíhají. Představovala jsem si ale, že to je formou individuálních hodin a že se tudíž nehodí, aby si tam jen tak někdo přišel. Ovšem opak byl pravdou a kdyby má odvážná spolužačka neměla kuráž zmáčknout kliku na dveřích komorního sálu, kde semináře probíhaly, přišla bych o jeden z nejpůsobivějších uměleckých zážitků v životě.

Ve chvíli, kdy jsme vešly do sálu, zkoušela zrovna paní Katarzyna Myčka spolu s dvěma našimi studenty půvabnou skladbu německého skladatele Pavassara pro tři marimby. V tichosti jsme si sedly do poslední řady a pak už jen tiše rozjímalý. A nejenom my. Komorní sál byl téměř plně obsazen mladými studenty z konzervatoří, kteří bedlivě sledovali vše, co se odehrávalo na pódiu. Bezpochyby to pro ně musela být nezapomenutelná zkušenost, šance poznat něco, co se hned tak opakovat nebude. A i já, ačkoliv nejsem muzikantka, budu ještě dlouho vzpomínat na marimbové dny na JAMU...

To byl tedy čtvrtek, kdy jsem ale viděla jen závěr dne. Nicméně ten pocit prvního okouzlení si pamatuji doteď.

Ještě mocnější dojmy jsem však měla ze semináře v pátek. Vyrazila jsem hned ráno, aby mi nic neuniklo. A v tento den se mi naskytla možnost poslechnout si i studenty z konzervatoří, kteří odvážně stoupli na podium a předvedli, co si nacvičili, a poté skladbu po kouscích konzultovali (v češtině, polštině, angličtině) s mladou paní profesorkou a měli jedinečnou příležitost nechat si poradit od uznávané mistryně svého oboru. Úplně mě třeba fascinovalo, jak jeden chlapec zahrál skladbu od afrického autora a i když tam neměl žádné chyby, scházel tomu ten africký duch. A jak ho tam vnesla paní Katarzyna Myčka? Jednomu bicistovi dala tam–tamy, druhému vajíčko a ještě sama začala hrát na další marimbu a v tu chvíli se komorní sál proměnil ve slunnou Afriku, kde si každý hraje jen tak pro radost. V zápětí už tleskal do rytmu celý sál, no neopakovatelná atmosféra. V druhé polovině dne pak umělkyně představila 2. marimbový koncert významného brazilského skladatele a marimbisty Neye Rosaura. A jak se dalo dopředu očekávat, skladba byla přijata velmi vlídně a náležitě oceněna dlouhým potles-

kem. Když člověk slyšel, co lze na marimbě předvést, když se paliček uchopil někdo jako Katarzyna Myčka, mohl trochu propadnout pocitu beznaděje, že tohle on nedokáže. Ale to je přirozené, že o sobě pochybujeme. Hlavní však je, aby mladý muzikant neztratil chuť se zlepšovat, touhu překonat sebe sama a vstřebávat vjemy okolí a především, aby přemýšlel optimisticky a šel za svým vytouženým cílem. K tomu je bezesporu třeba, aby existovaly osobnosti, které mladého umělce na tu klikatou cestu navedou, předají mu své zkušenosti a tzv. ho nakopnou do života. A právě takovou osobností byla na pár dní pro studenty bicích nástrojů a všechny zúčastněné paní Katarzyna Myčka. Její kurzy nebyly totiž přínosné pouze hudebně, ale také lidsky. Na závěr totiž hovořila nejen o marimbě, ale o životě samotném. A každý si určitě kus z ní odnesl s sebou. Já sama jsem byla unesena každou minutou semináře a to nejsem hudebník. Ale tak mě to vtáhlo, jako bych najednou byla v jiném světě. Spojí-li se totiž ve hře perfektní technika, jistota a absolutní připravenost s hudební inteligencí, a to vše je navíc

— Kresba Libor Fára —

prostoupeno srdcem a citem, nemůže snad být posluchače, který by tímto nebyl dotknut. V tu chvíli máte pocit, že byste se chtěli o ten dojem se všemi podělit, a škoda, že kromě vás a pár přítomných lidí z branže to nikdo další nevidí. Ale věřím, že nastanou časy, kdy líbezné tóny marimby nebudou těšit jen pár nadšenců.

K tomu jistě z malé části došlo už následujícího dne, kdy aulu JAMU navštívilo několik desítek lidí, aby si vyslechli téměř dvouhodinový koncert. Ten začal již zmiňovaným triem, kde si zahráli i naši studenti Peter Kosorín a Karol Brnka. Co víc lze říci, než že to vyšlo dokonale, jako ostatně celý koncert. No vlastně koncert – beseda. Katarzyna Myčka si to celé totiž uváděla

sama a seznámila publikum se skladbami či autory, o kterých by se asi odjinud nedozvěděli. A tím tu hudbu všem ještě více přiblížila a umožnila důkladnější pochopení jednotlivých děl. Sama potom oblažila posluchače nejrůznějšími sólovými kousky, ať už rychlými a technicky poměrně náročnými, nebo naopak skladbami v pomalém tempu, romantického charakteru. Korunku celému večeru nasadila skladba s názvem Aurora Borealis, ve které Katarzynu Myčku na nejrozmanitější bicí nástroje skvěle doprovodili studenti 3. ročníku Ladislav Šiška, David Křetínský a Lukáš Krejčí. Pak už jen následoval právem zasloužený bouřlivý a dlouhý potlesk, dokud to věčné vracení se na pódium umělkyně nevzdala a nezahrála jako přídavek suitu J. S. Bacha.

Že hrála všechny skladby z paměti, je samozřejmostí. Ale to, jakým způsobem, se snad ani nedá popsat. Zkrátka celým svým přirozeným projevem, dokonalou technickou jistotou a také tím, že díky průvodnímu slovu zbavila koncert takové té vážnosti, navodila Katarzyna Myčka velmi jímavou atmosféru, že se vám vůbec nechťelo domů. Kéž by takových večerů bylo více. Ale v tom je právě ta jedinečnost, že se nám něco takového poštěstí prožít jen jednou za čas. A určitě by to nemělo být jen tak zapomenuto, proto jsem se rozhodla napsat toto malé ohlédnutí za pár výjimečnými dny na naší škole. Ovšem slovy občas nelze vše popsat přesně, proto nechť vám je těchto pár řádků návnadou na příště.

Adriana Polarczyk

Stará hudba nově

Dne 11. května 2004 se na Hudební fakultě Janáčkovy akademie múzických umění konal jeden z cyklu seminářů věnovaných staré hudbě. Všechny semináře se konají pod ochrannými křídly docentky Barbary Marie Willi, která působí na JAMU již několik let a obor staré hudby zde vlastně sama vybudovala. Pozvání do Brna přijala Jana Semerádová, jejíž parketou je zejména barokní příčná flétna. Tato osmadvacetiletá odbornice na starou hudbu se jí věnovala jak při svých pražských studiích, tak i na univerzitě v Holandsku. V současné době vede sama vynikající soubor Collegium Marianum.

Seminář se odehrával v menší učebně dechových nástrojů, kde zavládla velice přátelská atmosféra. Mnohdy se rozproudila zajímavá diskuse a kromě J. Semerádové na mnohé dotazy odpovídala také doc. Willi.

Dopoledne začalo volně vedenou přednáškou o vývoji příčné flétny. K výkladu měla J. Semerádová připravené buď obrázky nebo přímo své vlastní flétny. Během této přednášky zazněly snad pro všechny zúčastněné zajímavé a nové informace. Byli jsme vyvedeni z omylu, že původní dřevěné barokní flétny nezněly hlasitě. Důkazem, který tento všeobecně rozšířený názor vyvrací, je několik originálních nástrojů, jejichž tón daleko převyšuje zvuk moderních napodobenin. Dodnes se zatím marně snažíme pátrat po přesném způsobu výroby těchto nástrojů. Rody, zabývající

se v té době jejich výrobou, své umění samozřejmě nikdy nevyzradily. Další informace, která mě velmi zaujala, se týkala trylkování. V době baroka byly obvyklé trylky i ve větších intervalech, jakými jsou např. tercie.

Celou dopolední přednášku doplňovala J. Semerádová svou hrou. Ačkoliv jsem tuto mladou umělkyni viděla na několika prázdninových festivalech, kde účinkovala většinou s cembalistkou Monikou Knoblochovou, opět mě příjemně překvapila a dokázala vtáhnout do kouzelného světa barokní hudby.

Po obědě vystoupily se svou hrou i některé studentky. Přednášející jim dávala různé tipy, jak jejich skladby vylepšit a obohatit, a tak na konkrétních případech použila teoretické poznatky, o kterých byla řeč dopoledne. Ve chvíli, kdy byli uspokojeni všichni zájemci o hru, předvedly obě umělkyně – J. Semerádová a doc. Willi – část z metodické příručky „Pokus o návod jak hrát na barokní flétnu“ od J. J. Quantze, kterou celý seminář krásně završily.

Jediným nedostatkem tohoto zajímavého setkání byl nízký počet účastníků. A tak všem, kteří svou účast na seminářích zvažují, bych ráda vzkázala, že svět staré hudby není vůbec nudný, naopak zažívá svůj rozkvět s mnoha novými poznatky.

Lucie Šilerová

Úspěch studenta HF

Ve dnech 13. 5. – 22. 5. 2004 proběhla v německém Markneukirchen prestižní mezinárodní soutěž lesních rohů. Student 4. ročníku HF JAMU Karel Hofmann, který studuje ve třídě doc. Petráše, na ní získal 3. cenu. Uspěl ve velmi silné konkurenci 68 hornistů z celého světa a navázal tak na dřívější legendární úspěchy brněnské hornové školy.

Co je nový program Erasmus Mundus?

Erasmus Mundus (2004–2008) je program zaměřený na podporu spolupráce a mobility v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Program bude podporovat kvalitní magisterské kursy a poskytovat stipendia pro studenty a akademické pracovníky ze třetích zemí, kteří se chtějí magisterských kursů v zemích EU zúčastnit. Stipendia budou rovněž otevřená pro studenty ze zemí EU studující ve třetích zemích. Program Erasmus Mundus má rovněž vést ke zviditelňování a zvyšování atraktivnosti evropského vysokoškolského vzdělávání ve třetích zemích.

Program Erasmus Mundus bude podporovat 4 základní oblasti:

- **AKTIVITA 1 – Magisterské kursy Erasmus Mundus (EM)**, na kterých je vlastně celý program postaven. Jde o kvalitní integrované 1–2 leté kursy (60 – 120 ECTS) s jednotným kurikulem, ve kterých bude zajištěno uznávání částí studia i celého programu. Kurs musí nabízet minimálně tři vysokoškolské instituce (tvořící konsorcium) minimálně ze tří zemí EU nebo EEA/EFTA. Kursy budou podporovány po dobu pěti let, budou otevřené studentům a akademickým pracovníkům ze třetích zemí, budou zahrnovat mobilitu studentů (část studia absolvují minimálně na dvou ze tří zúčastněných univerzit) a musí směřovat k získání navzájem uznávaného společného diplomu (joint-degree) nebo dvou diplomů (double-degree) nebo více diplomů (multiple-degree). Konsorcium může požádat o první rok jako tzv. přípravný rok. Studenti musí mít během studia možnost používat minimálně dva evropské jazyky. Konsorcía

musí rovněž být schopna studentům a akademikům ze třetích zemí zajistit veškeré nutné doprovodné služby (ubytování, jazykové kursy, pomoc při vyřizování víz atd.).

- **AKTIVITA 2 – Stipendia:** program bude poskytovat stipendia studentům a akademickým pracovníkům ze třetích zemí: studentům na studium na vybraném magisterském kursu Erasmus Mundus a akademikům, kteří budou učit nebo provádět výzkum či vědeckou práci v institucích účastnících se magisterského kursu. Studenti a akademici žádají o stipendium přímo konsorcium universit, které po přijetí ke studiu žádá o stipendia Evropskou komisí. Hlásit se mohou jen studenti, kteří mají ukončený 1. stupeň vysokoškolského vzdělávání (tj. dostatečný bakalářský). Studenti ani akademici ze třetích zemí nesmí mít pobyt v žádné ze zemí EU a nesmí být ze zemí EEA/EFTA nebo z kandidátských zemí.
- **AKTIVITA 3 – Partnerství:** jsou uzavírána mezi konsorciem magisterského kursu EM a vysokými školami ze třetích zemí a mohou být jednoletá až tříletá. Tato partnerství nabízí možnosti stipendií pro studenty a akademiky ze zemí EU účastnících se magisterských kursů EM, aby část magisterského kursu EM či část vědecké práce absolvovali na partnerských univerzitách ve třetích zemích. Tato aktivita bude zahájena až od akademického roku 2005/06.
- **AKTIVITA 4 – Zvyšování atraktivnosti:** Erasmus Mundus bude rovněž podporovat projekty evropské

spolupráce zaměřené na zvýšení atraktivnosti, zviditelnění a přístupu k evropskému vysokoškolskému vzdělávání nebo projekty, které se zabývají mezinárodní dimenzí v zajišťování kvality vzdělávání, uznávání kreditů, ve vzájemném uznávání kvalifikací se třetími zeměmi, vývoji kurikul nebo mobility. Granty budou poskytovány rovněž na účast na mezinárodních veletrzích, pořádání seminářů a workshopů. Tato aktivita je otevřena všem zemím bez ohledu na jejich účast v dalších aktivitách tohoto programu. Opět jde o partnerství minimálně 3 organizací z minimálně tří zemí EU nebo EFTA; do projektu se mohou zapojit rovněž instituce ze třetích zemí.

Program Erasmus Mundus podpoří kolem 90 magisterských kursů Erasmus Mundus s vynikající úrovní výuky. V rámci tohoto programu budou poskytnuty granty pro zhruba 5 000 studentů ze třetích zemí, kteří se kursů účastní, a dále granty na podporu mobility více než 4 000 postgraduálních studentů EU vyjíždějících do třetích zemí. Program bude rovněž nabízet stipendia pro více než 1 000 akademiků ze třetích zemí přijíždějících do evropských konsorcií vysokých škol a pro obdobný počet vyjíždějících akademických pracovníků ze zemí EU do třetích zemí. Erasmus Mundus v neposlední řadě podpoří zhruba 100 partnerství mezi magisterskými kursy Erasmus Mundus a vysokoškolskými institucemi ve třetích zemích.

Program je pětiletý (2004–2008) a na celé období své platnosti počítá s rozpočtem 230 milionů EUR.

Časový harmonogram – Výzva na rok 2005/2006:

31. října 2004	– Termín pro podání návrhů magisterských kursů Erasmus Mundus na akademický rok 2005/2006 (Aktivita 1)
31. března 2005	– Termín, ke kterému konsorcía kursů EM předkládají Komisi žádosti o stipendia na rok 2005/2006 (Aktivita 2) – Termín pro podání návrhů na Partnerství Erasmus Mundus s plánovaným zahájením v roce 2005/2006 (Aktivita 3)

Kterým zemím je program otevřen?

- všem 25 stávajícím a novým členským státům EU (Aktivity 1,3,4)
- kandidátským zemím: **Bulharsko, Rumunsko a Turecko** (zatím jen Aktivity 3 a 4, ve kterých mají status třetí země)
- zemím Evropského hospodářského prostoru (Evropské zóny volného obchodu: **Norsko, Island, Lichtenštejsko** (Aktivita 1 – s podmínkou viz níže, 4)
- ostatním zemím světa, tj. **třetím zemím** (Aktivity 2, 3, 4).

Exchange studentů za všechny prachy

Cesty za vzděláním míří do celého světa, hlavně do toho západního. Tak proč ne do Anglie? S příslavným skotským škráctvím jde ruku v ruce šílená dražota. Ale co – dostanu přeci stipendium! Díky těm, kteří již několikaměsíční „martyrium“ absolvovali, jsem připravena na ubytování tak drahé, že kulturní vyžití přijde v úvahu maximálně jednou za měsíc, a to se spíš bude jednat o koncert undergroundového kytaristy třetí třídy v soukromé nevytopené garáži kdesi na předměstí. Menzy sice fungují, ale úspornému sporáčku se nic nevyrovná. Ať žijí konzervy! Vrátním se tak do Čech jako výborná kuchařka, k čemuž jistě přistoupí i další profese – prádlena, uklízečka a bůhví co ještě, což po mém návratu určitě ocení celá rodina. Na MHD ani pomyšlení, trocha pohybu mě přeci nezabije!

Myslela jsem, že jsem připravena na všechno. Vývoj posledních událostí však přinesl překvapení toho nejtěžšího kalibru. Program Erasmus/Socrates snížil měsíční stipendium o 100 Eur!

Od té doby neustále přemýšlím nad úspornými balíčky. Tak tedy: musím si rychle rezervovat vhodný kontejner, než mě předběhnou ostatní studenti z východního bloku. Konzervy si budu šetřit na neděli a kručicímu žaludku dám všanc své tukové zásoby, na kterých již teď začínám vehementně pracovat. Lákavé kulturní akce či poznávání hostitelské země nemají šanci. Aspoň se budu moci nerušeně věnovat studiu. Jen by mě zajímalo, jestli to tak pěkně vymyslel pan Erasmus nebo Sokrates. Předem děkuji oběma!

Vladka Borková

DIFERENCIACE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA MOBILITU STUDENTŮ V AKADEMICKÉM ROCE 2004/2005

Velká Británie	365 EUR	Nizozemí	350 EUR
Dánsko, Norsko	360 EUR	Německo, Litva	335 EUR
Finsko, Švédsko	355 EUR	Rakousko	325 EUR

Finanční prostředky na mobilitu studentů v akademickém roce 2004/2005

V programu Socrates–Erasmus byl do konce akademického roku 2003/2004 poskytován celkový grant (prostředky MŠMT + Erasmus) do průměrné výše 450,- EUR na studenta na 1 studijní měsíc.

Od akademického roku je výše průměrného grantu stanovena na 350 EUR (288,- EUR z MŠMT + 62,- EUR z EU), na studenta a měsíc, přičemž má organizace povinnost grant diferencovat.

V níže uvedené tabulce uvádíme finanční podporu pro jednotlivé destinace, kam budou vyjíždět studenti JAMU dle plánu mobilit, podaném na NA Socrates do 15. 3. 2004. Při stanovení výše finančních prostředků jsme vycházeli z tabulky maximálních nákladů na ubytování a diety v jednotlivých zemích.

Kolegium vedení JAMU schválilo přidat navíc každému vyjížděcímu studentovi ze stipendijního fondu 50,- EUR.

Ke snížení grantu na mobilitu studentů v akademickém roce 2004/2005 na průměrných 350,- EUR měsíčně uvádíme na vysvětlenou několik informací z dopisu dr. Věry Šťastné z odboru VŠ MŠMT

Na studijní pobyty v rámci programu Socrates ERASMUS je přidělován grant EK, který se však nezvyšuje úměrně nárůstu zájmu studentů i učitelů o tuto mobilitu. Dochází tedy k postupnému snižování průměrného grantu přidělovaného z rozpočtu programu Sokrates Erasmus (v roce 2003/04 je to např. pouze 74 EUR na studenta a měsíc, v roce 2004/2005 62 EUR). To je rozhodnutí a prioritou EK. Rozpočet programu Socrates–Erasmus z EK v akademickém roce 2003/2004 činí celkem 2,2 mil. EURO. Argumentem EK je, že se jedná o příspěvek, který si každý musí doplnit.

Protože za těchto podmínek by bylo pro studenty velmi obtížné vycestovat, rozhodlo se MŠMT věnovat na dofinancování mobilit nemalé částky, neboť to skutečně je jednou z priorit.

Studentský grant se skládá z části peněz EU, z části příspěvku MŠMT. V roce 2003 MŠMT věnovalo na dofinancování mobilit studentů a učitelů v rámci podprogramu ERASMUS 219 000 000,- Kč (cca 7 mil. EURO, tj. více než 3 krát tolik, kolik činil grant EU). Protože však dochází jak k výjezdu vyššího počtu studentů, tak k prodlužování průměrné délky pobytu a abychom umožnili výjezd co největšímu počtu studentů, rozhodlo MŠMT o snížení průměrné výše grantu, který byl až do roku 2003 na jeden měsíc 450,- EUR na 350,- EUR měsíčně. Toto rozhodnutí bylo učiněno na podzim 2003 a týká se roku 2004 a let dalších. Jedná se o grant průměrný, tedy do různých zemí mohou být konkrétní přidělené částky různé. To je ponecháno plně v kompetenci jednotlivých vysokých škol.

Tato situace se týká všech vysokých škol.

Dovolte, abych Vás upozornila, že v žádné jiné evropské zemi, ani zemi EU ani post-komunistické, takovéto schéma dofinancování neexistuje a studenti vyjíždějí na studium v rámci programu SOCRATES–ERASMUS s částkami okolo 100–150 EURO. Navíc se jedná o program, který v žádném případě nemá za cíl pokrýt náklady na pobyt ani na studium nebo cestu v plné výši, grant je pouze příspěvkem na krytí těchto nákladů. Na cestování a volný čas si musí každý účastník najít prostředky z vlastních zdrojů.

Takže prostředky na program SOCRATES–ERASMUS MŠMT nesnížilo, ale naopak zvýšilo, a to v maximální možné výši, kterou rozpočet dovolil. Přeji Vám hodně úspěchů při studijním pobytu v zahraničí.

MUSICA NOVA VI

V roce Janáčkovského jubilea vydalo Ediční středisko JAMU sborník referátů z mezinárodní konference a vědeckého semináře MUSICA NOVA VI. Ve sborníku je zastoupeno 10 autorů (Daan Vandewalle, Roman Berger, Alois Piňos, Ivo Medek, Dan Dlouhý, Martin Smolka, Vít Zouhar, Jörn Peter Hiekel, Klaus Ager, Jozef Cseres).

Předmluvu ke sborníku, kterou přetiskujeme, napsal Jaroslav Šťastný:

Co je hudba? Co je nová hudba? V jakém vztahu je nová hudba dneška k nové hudbě včerejška? Kde vlastně nová hudba začíná (a kde končí)? Co jsou hlavní problémy současné kompozice a co vyplývá z jejich teoretické reflexe? Na co poukazují a k čemu směřují soudobé hudební trendy? Je hudba výjimkou mezi lidskými činnostmi nebo naopak jejich znějícím výrazem? Je možno dobrat se obecných zákonitostí její tvorby?

Na tyto a podobné otázky těžko existuje konečná odpověď – ruku v ruce s proměnami života jdou i proměny

perspektivy, z níž na hudbu nahlížíme: co bylo dříve na okraji, dostává se do centra pozornosti a naopak. Nezadržitelný a nekonečně spleť pohyb vytváří dojem nepřehlednosti. Přesto se musíme snažit se v této situaci orientovat. Pravidelné konference MUSICA NOVA jsou dokladem naší snahy mapovat současný stav a přispět k poznání zákonitostí, které na své odkrytí teprve čekají.

Šestá konference a vědecký seminář této řady měly mimořádně dvě témata. První bylo dáno nadcházejícím janáčkovským výročím a příspěvky k němu zaměřené byly publikovány samostatně pod názvem „A přece je i v hudbě jen jedna pravda...“ Předkládaný sborník pak shrnuje příspěvky týkající se problematiky současné kompozice a její teoretické reflexe. Určitým spojovacím článkem je zde referát Romana Bergera, který sice vznikl jako zamyšlení nad obecnou situací v čase Janáčkova výročí, ale svým obsahem tuto příležitost přesahuje a dotýká se více druhého tématu. (Proto jej zde znovu přetiskujeme.)

Věříme, že rozmanitost pohledů zde zastoupená pomáhá hlubšímu poznání Hudby a tím i k formulování nových otázek, jež jsou pro každou skutečnou tvorbu nezbytné.

Livia Teigiszzerová, posluchačka HF JAMU z varhanní třídy prof. Kamily Klugarové, se zúčastnila v rámci mezinárodního projektu European Church Organ intenzivního interpretačního kurzu se zaměřením na španělskou hudbu, který se konal ve dnech 1. – 12. března 2004 na Mallorce. Lektory kurzu byli profesori

Hans Hellsten z Malmö, Reitze Smits z Utrechtu a Theo Jellema z Groningenu.

Studentky a studenti varhanního oddělení HF JAMU vystoupili 24. února 2004 na gratulačním koncertě k 75. narozeninám Petra Ebena. Na programu byly pochopitelně výhradně skladby jubilanta.

Prof. Kamila Klugarová byla v březnu autorkou čtyřdílného rozhlasového cyklu Matiné, v němž tentokrát prezentovala nahrávky svých kolegyně a kolegů z fakulty. Celkem tak zazněly na stanici Vltava více než čtyři hodiny hudby v provedení pedagogů HF JAMU.

3x v Devítce

V dnech 17., 18. a 19. 5. boli v Studiu Devítka na HF JAMU predvedené opery Josefa Berga: Eufrides pred branami Tymén a Snídaně na hradě Šlankensvaldě. O týždeň neskôr boli obe opery uvedené v Divadle Inspirace na pražskej HAMU. Tí, čo prišli, mali možnosť zhladnúť predstavenie plné dynamiky, originálnych scénických a teatrálnych nápadov zakomponovaných s kreatívnou prirodzenosťou. Na pár otázok ohľadne tohto projektu som sa po stredňajšej brnenskej derniere spýtala jej režiséra Roka Rappla.

Kde sa zrodila myšlienka pripravíť tento druh predstavenia a prečo práve v Brne?

Zrodila se tak, že mě paní doc. Vaňáková přizvala ke spolupráci jako režiséra tohoto projektu a poněvadž teď prvním rokem studuji v Zürichu scénografii, uvítal jsem příležitost vytvořit taky vizuální stránku představení. Velice miluji dadaismus, a tak jsem se nechal inspirovat minimalismem, formalismem a jevištní geometrií.

Ako sa ti spolupracovalo s ostatnými ľuďmi, ktorí sa na projekte podielali?

Celkově musím říci, že vytvořili prostředí velice stimulatívní a inspirativní. Vzhledem k tomu, že to byli z větš

části prváci, si strašně vážím jejich ochoty a komplexního pochopení netradičního jevištního pojetí.

A ako sa ti spolupracovalo so samotným dielom?

S Bergem jako skladatelem jsem se potkal už minulý rok, když jsme inscenovali jeho Noneto. Tentokrát jsem se snažil najít cosi jako extrémní póly v těchto dílech (Snídaně a Eufrides), stavěné pouze na černé a bílé. Eufrides – tragédie, Snídaně – komedie. Snažil jsem se proniknout do podstaty Bergovy umělecké tvorby a dostat z toho opravdové principy. Velice důležitým faktorem pro mě bylo Bergovo předčasné úmrtí ve věku 43 let. Tato skutečnost mě ovlivnila tak, že jsem Eu-

frida pojal jako „Jedermann“ – „kohokoliv“, který se setkává a vyrovnává s otázkami života, smrti a věčnou otázkou významu všeho. Snídaně byla inspirována loutkovou divadelní estetikou – člověk jako loutka řízen vyššími silami. Inspiraci jsem čerpal z vesmíru – zprostředkována mi byla „nadpozemskými rukovoditeli“.

Si spokojný s výsledkom?

Moc obohacující pro mě byla jak spolupráce, tak i možnost si zaexperimentovat a odzkoušet i jiné netradiční jevištní metody – jak herecké, tak zejména výtvarné. Děkuji všem účinkujícím a velmi se těším na snad brzkou další spolupráci.

Ptala se Nina Marinová

Master of Arts není jen pro umělce

Pokud dostanete do ruky vizitku s titulem M. A. neboli Master of Arts, nemusí vůbec jít o umělce. Může jít o absolventa humanitních oborů zahraničních univerzit, ale třeba i o ekonoma. Česká veřejnost si bude muset zvykat na nové akademické tituly. Už nevystačí s místními inženýry, doktory, eventuálně magistry. Je totiž velmi pravděpodobné, že mnozí vysokoškoláci dokončí svá studia jinde v Evropě.

Ministři školství většiny evropských zemí se v Boloňské deklaraci z roku 1999 dohodli na vytvoření evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, a to nejpozději do roku 2010. Součástí tohoto záměru je i harmonizace vysokoškolských systémů. Ta je založena na principu dvou základních stupňů studia, přičemž přístup ke druhému je možný až po absolvování prvního stupně. První stupeň odpovídá bakalářskému studiu, které je minimálně tříleté, druhý stupeň studiu magisterskému, zpravidla dvouletému.

Český vysokoškolák se třeba po domácím bakalářství rozhodne pokračovat v magisterském studiu za hranicemi. Pak se vrátí například s titulem Master of Arts nebo Master of Science (zkráceně M. A. a MSc., psáno za jménem). Některé zahraniční tituly M. A. Master of Arts (magistr umění), B. A. Bachelor of Arts (bakalář umění), MSc. Master of Science (magistr věd), Blaw Bachelor of Laws (bakalář práva), Mlaw

Master of Law (magistr práva). „Arts“ sice znamená doslova „umění“, ale v titulu má širší význam.

Transformovat tyto tituly na domácí nikdo nemíní. Podle ředitele odboru vysokých škol ministerstva školství Josefa Beneše se v Česku při uznávání studia na cizích univerzitách uznává stupeň vzdělání, tedy to, jestli student dosáhl bakalářství, magisterství, případně jestli absolvoval doktorské studium. Tituly se však nesjednocují.

Někdy může dokonce dojít k nedorozumění. Například titul Master of Arts nezahrnuje jen ty, kdo studovali umění, ale širší spektrum převážně humanitních oborů. Rakouský ingénieur není totéž co český inženýr. Zjednodušeně lze říct, že český titul váží o trochu víc, protože jde o titul univerzitní na bakalářské úrovni. Rakouský se uděluje i na neuniverzitních vysokých školách zaměřených spíše na praxi. Například ve Švýcarsku mají bakaláře inženýrství mezinárodně označovaného jako Bachelor of Engineering a magistra inženýrství Master of Engineering. Právě tak mají bakaláře práv – Bachelor of Law – a magistra – Master of Law. V případě medicíny je ovšem jen Master of Medicine.

Poměrně složitý systém titulů je ve Francii. V Británii zase rozlišují velmi jemně i doktory PhD. Ti, kdo dělají doktorát na technikách, se označují zkratkou EngD.

Některé zahraniční tituly:

M. A. Master of Arts (magistr umění)
B. A. Bachelor of Arts (bakalář umění)
MSc. Master of Science (magistr věd)
Blaw Bachelor of Laws (bakalář práva)

Mlaw Master of Laws (magistr práva)
Mmed Magistr od Medicine
Dipl. Ing. Diplom Ingenieur
EngD. doktorát na technice

Životní jubilea pedagogů a zaměstnanců JAMU

(červenec – prosinec 2004)

Červenec

JUDr. Lenka Valová

Srpen

Miloslav Dlouhý

Září

Doc. Mgr. Emil Skoták

Říjen

Doc. Mgr. Václav Kunt

Doc. Mgr. Otto Císař

PhDr. Svatava Šmuková

Prof. Ctibor Turba

Listopad

Prof. Jarmila Krátká

Noví docenti JAMU

Doc. Vladimíra Sláviková
Doc. MgA. Martin Opršál
Doc. MgA. Vladimír Hollý

Autoři Občasníku 1/2004:

Vladka Borková,
studentka HF

Prof. PhDr. Václav Cejpek,
rektor JAMU

MgA. David Drozd,
vnější vztahy, DIFA

Doc. Mgr. Jan Kolegar,
vedoucí Studia Marta

Pavla Kadlčíková,
studentka DIFA, divadelní dramaturgie

Marie Káňová,
referentka zahraničního oddělení JAMU

Prof. PhDr. Josef Kovalčuk,
děkan Divadelní fakulty JAMU

Nina Marinová,
studentka HF, hudební manažerství

Prof. Petr Oslzlý, proděkan DIFA
a ředitel festivalu Setkání/Encounter

Adriana Polarczyk,
studentka HF, hudební manažerství

Doc. Jiří Skovajsa,
Hudební fakulta, ředitel MIK

Prof. Bohumil Smejkal,
Hudební fakulta JAMU

Lucie Šilerová,
studentka HF, hudební manažerství

RNDr. Věra Šťastná,
Oddělení vysokoškolského vzdělávání MŠMT

JUDr. Lenka Valová,
kvestorka JAMU, členka předsednictva RVŠ

Prof. Alena Veselá,
emeritní rektorka JAMU

Autoři kreseb a fotografií:

Jana Hallová, Libor Fára, Václav Hradecký,
Pavel Nesvadba, Lubomír Stehlík a archiv

OBČASNÍK JAMU 1/2004

Redakčně připravili

Miroslav Plešák a Jindra Bártová

Tajemnice redakce:

Markéta Končelíková

E-mail: koncelikova@jamu.cz

Sazba: Donato, Šaracova 2, Brno

Tisk: Ediční středisko JAMU

Pan doktor byl spokojen

Dne 26. dubna navštívil absolventské představení studentů muzikálového herectví v Martě čestný doktor JAMU Jiří Suchý. Hrál se jeho (taky Erbenova a Havlíkova) Kytice. Představení ocenil slovy: „Viděl jsem několik Kytic, kterých se ujaly různé ansámby. Ne všechny byly špatné. Ale to, co jsem viděl dnes, to je skutečně velice krásné. Jsem strašně rád. Velice vám děkuji. Skutečně je to ta nejlepší Kytice. Kromě té semaforové, samozřejmě.“

Spontánní debata se studenty trvala pak téměř hodinu.

— Foto Lubomír Stehlík —

Dramaturgický plán Studia Marta na sezonu 2004/2005	
Alexandr Nikolajevič Ostrovskij Výnosné místo	činohra Každý člověk hledá na světě „své místo“. Chceš-li „výnosné místo“, neuvažuj o lásce. Či snad lze jít oběma cestami? (Tragi)komedie z našeho života.
Pavčina Hoggard, Dada Klementová Vznešené vášně	muzikál Atraktivní muzikálové zpracování známého příběhu Jindřicha VIII. a osudu jeho šesti žen. Původní premiéra
Martin Crimp Pokusy o její život 17 scénářů pro divadlo	činohra Pokusy popsat ji? Pokusy zničit ji? Nebo pokusy zničit se sama? Je Anne objekt násilí? Nebo jeho děsivý uplatňovatel? Děsivé na tom všem je, že ona může být kdokoli z nás. Česká premiéra ojedinělé hry světoznámého britského dramatika.
Pavel Trtílek, Marek Mojžíšek Átreovci	činohra Antika bez bohů. Otec zabije dceru, matka zabije otce, syn zabije matku. Bitva o Tróju, v níž je předem jasné, že nebude vítězů, ani poražených. „Všichni tak bědovali, že i ptáci padali z výše poděšeni těmi hlasy...“ Původní premiéra nového zpracování mocenských intrik posledních Átreovců.
Kéž slunce svítí v nás...	muzikálový koncert Netradiční zpracování dvou žánrově odlišných světově proslulých muzikálových témat v jednom jediném divadelním večeru.
Tankred Dorst Fernando Krapp mi napsal dopis	činohra Milostný trojúhelník trochu jinak ...touha po projevu lásky. Žárlivost. Hra o tom, co všechno může způsobit neschopnost vyjádřit své city.
Thomas Vinterberg, Mogens Rukov Rodinná oslava	činohra Na oslavách šedesátých narozenin svého otce, bohatého průmyslníka, rozhodne se jeho syn Christian oznámit početné sešlosti, že otec v dětství znásilňoval jeho i jeho sestru Lindu – ta nedávno spáchala sebevraždu. Hosté tomu nechtějí nebo se bojí uvěřit, k čemuž přispívá Elsa, manželka průmyslníka, jež se snaží rodinné tajemství přece jen utulat...
Karl Wittlinger Tři dámy s pistolí	činohra Patří dśchodcśm do rukou zbraně? Kvetě láska i ve věku – ona 72, on 92? Spousta výstřelś, žádná mrtvola, happyend s prostřelenou rukou. Svěží dílko v nověm hěvu, bez přěstávky.